

ВРАЗИ АНАЛІЗУ СКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ

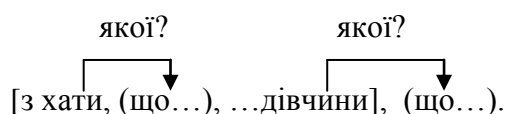
- **складнопідрядного неелементарного речення:**

З хати, що під очеретом, вийшла жінка в шальовій хустині й зеленому байбараку, приклала долоню човенцем до чола і блукає очима по косогору, врешті ловить на горі крихітну постать дівчини, що схопилася руками за гілку осокора й повисла на ній (Р. Іваничук).

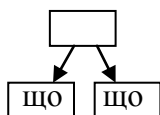
Речення складнопідрядне неелементарне з неоднорідною супідрядністю. Складається з трьох частин: головної і двох підрядних. Обидві підрядні частини є означальними (але залежать від різних слів головної частини), поєднані прислівним зв'язком, приєднуються до головної частини за допомогою сполучного слова *що*. Речення розповідне, неокличне.

Структурні схеми:

- горизонтальна:

- вертикальна:

Головна предикативна частина – *З хати вийшла жінка в шальовій хустині й зеленому байбараку, приклала долоню човенцем до чола і блукає очима по косогору, врешті ловить на горі крихітну постать дівчини* – речення стверджувальне, членоване, двоскладне, поширене, повне, ускладнене однорідними присудками, які поєднані безсполучниково та за допомогою єднального сполучника *і*.

Граматична основа – *жінка вийшла, приклала, блукає очима, ловить*.

Жінка – підмет, простий, виражений іменником у формі називного відмінка однини.

Вийшла – присудок, простий дієслівний, виражений дієсловом у формі жіночого роду однини минулого часу дійсного способу.

Приклала – присудок, простий дієслівний, виражений дієсловом у формі жіночого роду однини минулого часу дійсного способу.

Блукає очима – присудок, простий дієслівний, ускладнена форма, виражений фразеологізмом.

Ловить – присудок, простий дієслівний, виражений дієсловом у формі третьої особи однини теперішнього часу дійсного способу.

В хустині – означення, неузгоджене, непоширене, виражене іменником у формі місцевого відмінка однини з прийменником *в*.

(В) байбараку – означення, неузгоджене, непоширене, виражена іменником у формі місцевого відмінка однини з прийменником *в*.

Шальовій – означення, узгоджене, непоширене, виражене прикметником у формі місцевого відмінка однини жіночого роду.

Зеленому – означення, узгоджене, непоширене, виражене прикметником у формі місцевого відмінка однини чоловічого роду.

З хати – обставина місця, неморфологізована, непоширена, виражена іменником у формі родового відмінка однини з прийменником *з*.

Долоню – додаток, прямий, морфологізований, непоширений, виражений іменником у формі знахідного відмінка однини.

Човенцем – обставина способу дії, неморфологізована, непоширена, виражена іменником у формі орудного відмінка однини.

До чола – додаток, непрямий, морфологізований, непоширений, виражений іменником у формі родового відмінка однини з прийменником *до*.

По косогорю – обставина місця, неморфологізована, непоширена, виражена іменником у формі місцевого відмінка однини з прийменником *по*.

Врейти – обставина часу, морфологізована, непоширена, виражена прислівником.

На горі – обставина місця, неморфологізована, непоширена, виражена іменником у формі місцевого відмінка однини з прийменником *на*.

Постать – додаток, прямий, морфологізований, непоширений, виражений іменником у знахідному відмінку однини.

Крихітну – означення, узгоджене, непоширене, виражене прикметником у формі знахідного відмінка однини жіночого роду.

Дівчини – означення, неузгоджене, непоширене, виражене іменником у формі родового відмінка однини.

Підрядна частина – що під очеретом – речення стверджувальне, членоване, двоскладне, непоширене, повне, неускладнене.

Граматична основа – *що під очеретом*.

Що – підмет, простий, виражений відносним займенником у формі називного відмінка.

Під очеретом – присудок, складений іменний, дієслово-зв'язку *бути* в теперішньому часі пропущено, іменна частина виражена іменником у формі орудного відмінка однини з прийменником *під*.

Підрядна частина – що *схопилася* *руками* *за гілку осокура* *й повисла на ній* – речення стверджувальне, членоване, двоскладне, поширене, повне, ускладнене однорідними присудками, поєднаними єднальним сполучником *й*.

Граматична основа – *що схопилася й повисла*.

Що – підмет, простий, виражений відносним займенником у формі називного відмінка.

Схопилася, повисла – однорідні присудки, прості дієслівні, виражені дієсловами у формі жіночого роду однини минулого часу дійсного способу.

Руками – додаток, непрямий, морфологізований, непоширений, виражений іменником у формі орудного відмінка множини.

За гілку – додаток, непрямий, морфологізований, непоширений, виражений іменником у формі знахідного відмінка однини з прийменником *за*.

Осокура – означення, неузгоджене, непоширене, виражене іменником у формі родового відмінка однини.

На ній – додаток, непрямий, морфологізований, непоширений, виражений особовим займенником у формі місцевого відмінка однини з прийменником *на*.

- **складного речення з різними видами зв'язку:**

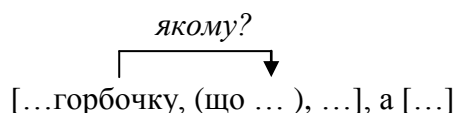
1.

На невеличкому горбочку, що поріс шовковою травою, стояв високий осокір, а біля нього примостилася й верба (М. Старицький).

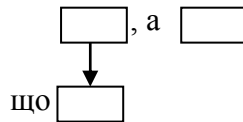
Речення складне, неелементарне, із сполучниковим сурядним і підрядним зв'язком. Складається з трьох частин. Перша і третя частини поєднані сурядним зв'язком (протиставні відношення, сполучник *а*), а підрядна означальна частина розриває першу і приєднується сполучним словом *що*. Речення розповідне, неокличне.

Структурні схеми:

- горизонтальна:

- вертикальна:

Перша предикативна частина На невеличкому горбочку ... стояв високий осокір – речення стверджувальне, членоване, двоскладне, повне, поширене, неускладнене. Є головною частиною для підрядної.

Граматична основа – *осокір стояв*.

Осокір – підмет, простий, виражений іменником у формі називного відмінка однини.

Стояв – присудок, простий дієслівний, виражений дієсловом у формі чоловічого роду однини минулого часу дійсного способу.

Високий – означення, узгоджене, непоширене, виражене прикметником у формі називного відмінка однини чоловічого роду.

На горбочку – обставина місця, неморфологізована, непоширена, виражена іменником у формі місцевого відмінка однини з прийменником *на*.

Невеличкому – означення, узгоджене, непоширене, виражене прикметником у формі місцевого відмінка однини чоловічого роду.

Підрядна частина що поріс шовковою травою – речення стверджувальне, членоване, двоскладне, повне, непоширене, неускладнене.

Граматична основа – *що поріс*.

Що – підмет, простий, виражений відносним займенником у формі називного відмінка.

Поріс – присудок, простий дієслівний, виражений дієсловом у формі чоловічого роду однини минулого часу дійсного способу.

Травою – додаток, непрямий, морфологізований, непоширений, виражений іменником у формі орудного відмінка однини.

Шовковою – означення, узгоджене, непоширене, виражене прикметником у формі орудного відмінка однини жіночого роду.

Третя предикативна частина біля нього примостилася їй верба – речення стверджувальне, членоване, двоскладне, повне, поширене, неускладнене.

Граматична основа – *їй верба примостилася*.

Їй верба – підмет, простий, виражений іменником у формі називного відмінка однини, ускладнений часткою *їй*.

Примостилася – присудок, простий дієслівний, виражений дієсловом у формі жіночого роду однини минулого часу дійсного способу.

Біля нього – обставина місця, неморфологізована, непоширена, виражена особовим займенником у формі родового відмінка однини з прийменником *біля*.

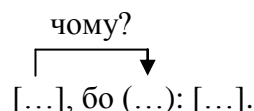
2.

Вцілілій миті тій нема ціни, бо час – одлуння втрати: він – це ми (А. Содомора).

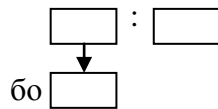
Речення складне, неелементарне, із безсполучниковим і сполучниковим підрядним зв'язком. Складається з трьох частин. Перша і друга частини поєднані підрядним (підрядне речення обставинне причини, приєднується сполучником *бо*), друга і третя – безсполучниковим зв'язком (із неоднорідними частинами, причинові відношення). Речення розповідне, неокличне.

Структурні схеми:

- горизонтальна:

- вертикальна:

Перша предикативна частина Вицїліїй митї тїй нема цїни – речення заперечне, членоване, односкладне (безособове), повне, поширене, неускладнене.

Граматична основа – *нема*.

Нема – головний член односкладного речення, формально співвідносний із простим присудком, виражений предикативним прислівником.

Цїни – додаток, прямий, морфологізований, непоширений, виражений іменником у формі родового відмінка однини.

Митї – додаток, непрямий, морфологізований, непоширений, виражений іменником у формі давального відмінка однини.

Вицїліїй – означення, узгоджене, непоширене, виражене дієприкметником у формі давального відмінка однини жіночого роду.

Тїй – означення, узгоджене, непоширене, виражене вказівним займенником у формі давального відмінка однини жіночого роду.

Підрядна частина *час – одлуння втрати* – речення стверджувальне, членоване, двоскладне, повне, поширене, неускладнене.

Граматична основа – *час – одлуння*.

Час – підмет, простий, виражений іменником у формі називного відмінка однини.

Одлуння – присудок, складений іменний, зв'язковий компонент пропущений, іменна частина виражена іменником у формі називного відмінка однини.

Втрати – означення, неузгоджене, непоширене, виражене іменником у формі родового відмінка однини.

Третя предикативна частина він – це ми – речення стверджувальне, членоване, двоскладне, повне, поширене, неускладнене.

Граматична основа – *він – це ми*.

Він – підмет, простий, виражений особовим займенником у формі називного відмінка однини.

Це ми – присудок, складений іменний, зв'язковий компонент пропущений, іменна частина виражена особовим займенником у формі називного відмінка множини, ускладнений вказівною часткою *це*.